

Vintermörkret

Snön faller tungt över Münchens gator. Frank Müller drar sin kappa tätare omkring sig med sina darrande händer. Han rör sig med raska, disciplinerade steg nedför gatan, det varma ljuset och de glada rösterna närmar sig. Han stannar skarpt, han tänkte inte gå in på kaféet den dagen, han var egentligen på väg till jobbet. Men det varma ljuset från eldstaden var allt för välkomnande för att gå förbi. Han greppade tag om trädörrens handtag och svängde upp dörren. Bjällran över dörren ringde mjukt när han gick in, värmen av kaféet omfamnade honom. Kaféet var litet och fylldes med halvfulla folk som omringade de slitna träborden. Väggarna pryddes med målningar av alplandskap.

Vid den här tiden fanns det inte särskilt många gäster. En gamling som läste tidningen och rökte en pipa, ett par som fnissade över ett par koppar kaffe och hon. Hon satt ensam längst bak, nästan dold av skuggorna. Ett varmt sken från lampan ovan lyste upp hennes mörkblonda hår. När hon kollade upp och mötte hans blick blev han förtrollad. Hennes ögon var mörka, nästan svarta, så djupa att han kände sig yr. "Ursäkta" kom ut ur honom, även om han inte tänkte säga det. "Är platsen ledig?"

Hon såg sig om i det nästan tomma kaféet och log. "Naturligtvis" Han drog av sig kappan och hängde den runt stolen. När han satte sig ner märkte han boken hon läste. På omslaget stod det Heinrich Heine. Ett namn det inte talades högt om i riket. En poet vars verk man inte längre kunde hitta i ett bibliotek. Hon märkte hans spända blick och stängde snabbt boken.

"Gillar du poesi?" frågade Frank. "Jag... jo det gör jag" svarade hon med en dialekt han inte riktigt kunde placera. "Och du?" frågade hon, som om hon ville lämna över sin oro. "Eh... ja, förut." Det var sant. På universitetet innan hans värld hade förändrats. Innan allt blev svart vitt och strängt så älskade han litteratur.

De pratade i över två timmar den kvällen. Hon presenterade sig som Elena Richter och sa att hon arbetade som översättare och att hon hade flyttat från Österrike hit till München bara ett par få månader tidigare. Frank delade inte med sig om sitt jobb lika detaljerat. "Administration" sa han, vilket inte var helt fel. De talade om poesi, böcker och musik.

När kaféet stängde följde han henne ut i snön. Hon sa att hon "bara bodde några kvarter bort" men han var envis och insisterade att följa henne hem. Hon gav sig, och de stannade utanför en smal byggnad. "Tack för ikväll." sa hon och såg upp på honom. "Jag hoppas vi ses igen"

"Imorgon?" frågade han impulsivt. Något om henne fick ord han inte vanligtvis hade sagt att slira ur honom.

Hon bemötte honom med ett varmt leende. "Samma tid?"

De följande veckorna blev till månader av möten. Kaféet blev deras ställe, där de oftast var. Ofta träffades de även hemma hos henne. Hon hade en konstig lägenhet. Den var spartansk och simpel. Våldigt få dekorationer, som om man hade kunnat få plats med allting i en resväska. Men de vandrade också runt staden tillsammans, och hon som inte bott i staden längre än ett par månader verkade känna till den som om hon bott där i årtal. De besökte gallerier hon kände till, vandrade i parker han aldrig visste fanns. Hon verkade starkt föredra att umgås i ställen där det inte var andra som kunde se dem. Frank antog att hon bara var blyg och därför hellre ville träffas på diskreta områden.

Frank började även lägga märke till andra små saker. Hon verkade alltid veta vart alla uniformer befann sig när de gick genom staden. Hon valde alltid bordet med bäst utsikt mot utgången på caféet de var på. Hon verkade ha svårt att äta kött när de var på restauranger. "Jag har känslig mage" hävdade hon när han frågade varför hon alltid valde fisk eller vegetariska rätter. Hon ville att han skulle vänta ett par hus bort från hennes arbetsplats när han mötte henne. Och så hennes kedja hon stoppat under blusen. Han bestämde sig för att inte tänka på något av det. Kärleken dimmade bort alla röda flaggor.

Medan vårens knoppar blev till sommarens löv växer deras kärlek som något vilt och farligt. De fortsatte att träffas i det fördolda och kysste i mörka hörn. Han försökte ta upp det med henne flera gånger. Han bjöd henne på middag med sin familj, och pratade om att börja en egen familj med henne. Han ville kunna gå med henne, hålla hennes hand och kyssa henne offentligt. Men hon lyckades alltid undvika konversationen. Han började gro orolig, är hon efterlyst, har hon en annan man hon inte vill ska se dem tillsammans? Men han borstade sina misstankar under mattan.

En kväll när de låg tätt intill varandra frågade hon honom något hon hade haft i bakhuvudet ett tag. "Vad gör du egentligen på jobbet?"

"Pappersarbetet", mumlade han in i hennes hår. "Inget kul"

Det var ju tekniskt sett inte en lögn. Men det var långt ifrån hela sanningen. Sanningen var att papperen han sorterade var deportationslistor. Han avgjorde människors öden, i bekvämligheten av hans kontor. Varje dag gick han hem med oskyldiga liv på händerna. Han hade sedan länge kopplat isär sitt psyke och delat upp det i "jobb" och "resten", även om han inte gjort det medvetet.

"Känner du dig någonsin... osäker?" frågade hon plötsligt. "På det du gör?"

Klaus stelnade till. "Varför frågar du?"

"Jag vet inte. Du verkar ibland så tung när du kommer från jobbet. Som om du bär på något"

Han bär på mycket. Men det sa han inte. "Jobbet är repetitivt och meningslöst, när jag kommer hem är jag ofta utmattad."

En natt i april vaknade han av att hon grät i sömnen. Inte högljutt, men darrande, tysta snyftningar som skakade hennes kropp. Han kunde inte förstå vad det var hon sa. Det lät inte helt som att hon bara babbla, det lät som ett språk. Det kanske bara var så det lät när man pratade i sömnen.

Han strök hennes hår tills hon lugnade sig, men sömnen kom inte tillbaka till honom den natten. Istället låg han och undrade vem Elena Richter egentligen var, vad hon dolde, och varför tanken på att förlora henne fick hans bröst att kännas som en tom grotta.

På morgonen frågade han försiktigt om hennes drömmar. "Kommer inte ihåg" svarade hon kort. Men Frank såg hur hennes händer darrade lätt när hon hällde kaffe, hur hon verkade ha svårt att möta hans blick den morgonen.

En dag satt han på sitt kontor och gick igenom nya listor som hade kommit från Wien, namn på personer som skulle "omlokaliseras". Det var en vanlig torsdag för Frank Müller, så fort han gick in på jobbet var det som om ett annat medvetande tog över. Ett utan omtanke eller empati. regn smattrade mot fönstren och kontoret luktade av cigariller och kaffe. Hans fingrar rörde sig mekaniskt över raderna, hans jobb hade lika gärna kunnat göras av en robot. Han stämplade och sorterade, tills han stannade vid ett namn som fick blodet att frysa i hans ådror.

Elena Goldstein. Inte Richter. Goldstein.

Hans hjärta började punda så hårt att han kände pulsen i fingertopparna. Han kände ett starkt sug i hjärtat. Luften han andades räckte inte till. Han började flåsa och varmt svett täckte hans iskalla hud. Med skakande svettiga händer läste han vidare. *Österrike*. Han ville inte fortsätta läsa men han tvingade sig själv. *Översättare*. Han kände klumpen i halsen växa och händerna darrade kraftigare. *Adress - Schwabing, Leopoldstraße 29*. Klumpen i hans hals krypte upp genom halsen och trängde igenom hans ögon.

Han kände ångesten växa vilt. Det lilla fotografiet bredvid namnet visade ansiktet han kysste varje natt, ögonen han hade förlorat sig i på den dagen de träffats. Läpparna han hade kysst så många gånger.

Och så rörde han sitt finger vänster om bilden. *Kategori - Jude*. Det fanns nu inga "tänk om". Det var klart, det var rakt framför honom. Det hade varit rakt framför honom. Rädslan för uniformer, den gömda kedjan, viljan att alltid mötas i det fördolda, motviljan att skaffa barn och vägran att prata om sitt förflutna. Allt

Frank stirrade på pappret. Hans mun var torr. Klumpen i hans hals trängde sig ut ur hans vänstra öga och en droppe landade på hennes ansikte. Nu höll han hennes öde i sina händer. I flera minuter satt han bara. Hans hjärna var tom. Den orkade inte tänka mer. Utanför fortsatte regnet att smattra mot hans fönster. På kontoret bredvid hörde han sina kamrater

skratta högt åt något korkat skämt. Världen fortsatte snurra. Det han kände nu känner familjer till alla de namn han stämplat i sitt häfte.

Han tänkte på sin ed till riket och faderlandet. På sin plikt. På allt han lovat när han tog på sig uniformen. Han tänkte på ära och på ordningen. Det större målet som alltid hade verkat så klart. Men nu när han tänkte på det kunde han inte förstå vad målet var.

Sedan tänkte han på Elenas ansikte. Hennes mörka ögon, mörkblonda hår och hennes kropp. Han tänkte på hur hon pratade och skrattade. Hur hon kunde tala om poesi i timmar. På hennes leende och värme.

Hans hand sträckte sig mot stämpeln. Den hängde där i en evighet, svävade över pappret. Till slut tog han ett beslut, vad han skulle ge henne för öde.

Den kvällen träffade de varandra som vanligt på kaféet. Elena en ny klänning. Svart med små vita prickar. Hon log när han trädde in genom dörren. Han kollade på henne annorlunda men försökte inte visa det.

“Du ser annorlunda ut”, sa hon och rörde vid hans kind. Han var aldrig så bra på att gömma hur han kände sig. “Har något hänt?” Han tog hennes hand från hans kind och höll den hårt. Men han kunde inte släppa. “Elena,” började han, han kunde inte fortsätta. “Vad är det älskling?” Tusen saker kämpade för att komma ut. Jag vet vem du är. Jag vet vad du gömmer. Jag älskar dig. Men han sa bara “Ingenting. Bara en lång dag”

Hon såg på honom med hennes mörka ögon som verkade se rakt igenom honom, in i hans själ. “Frank om det någonsin skulle hända något-” “Inget kommer att hända,” avbröt han snabbt. “Men om det skulle,” fortsatte hon mjukt. “Så vill jag att du vet att jag inte ångrar en enda sekund med dig. Inte en enda.” Han kunde inte svara. Hans strupe var stängd. Om han sa något så hade tårarna börjat falla.

Den kvällen älskade de varandra, han älskade henne med en desperation som gjorde ont. Han älskade henne med lika mycket sorg som kärlek. Som om han ville bevara henne i sitt minne för evigt. Efteråt låg de tysta i mörkret. Elena ritade små mönster på hans bröst med sitt pekfinger.

Vid fyra på morgonen, medan hon fortfarande sov, reste han sig ljudlöst från sängen. Han klädde sig i mörkret. På nattduksbordet låg kedjan hon alltid bar. För första gången hade hon tagit av sig den och lagt den där. Han plockade försiktigt upp den och såg vad som hängde i den. Det var en liten sexuddig stjärna i silver, vacker och enkel.

Han lade tillbaka den tyst och vände sig mot dörren. Han stannade när han öppnat den halvvägs och såg tillbaka på henne. Hon låg hopkrupen under täcket. Hennes hår utspritt. Hon såg tyst och elegant ut när hon sov. Han gick.

Korridorerna vid hans kontor var tomma när han kom dit. Han drog upp filen för att få kolla på henne en sista gång. Vid hennes namn såg man märket av den blodröda stämpeln. *Utvisad*. Sedan gick han hem. Han vandrade förbi hennes arbetsplats utan att stanna. Hon var där inne. Omedveten om att männen redan var på väg.

Frank Müller fick aldrig veta vad som hände med Elena Goldstein. Han ville inte veta. Han hade hedrat sin plikt till riket. Men priset var att han såg en främling när han kollade i spegeln.